

Nr 670

Av herr **Andersson, Birger**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 62, angående vissa anslag för budgetåret 1962/63 till stöd åt konstnärlig, litterär och musikalisk verksamhet.*

(Lika lydande med motion nr 809 i Andra kammaren)

Enligt beslut av 1961 års riksdag skall ersättning till upphovsman för utlåning av hans verk genom bibliotek utgå också till översättare. Ersättningen fastställdes till ett öre per boklån och anknöts därigenom till det belopp som av biblioteksersättningsmedel till originalförfattare utgår till Sveriges författarfonds s. k. fria del att användas till pensioner, premier, arbets- och resestipendier samt understöd m. m. Ersättningen för referensexemplar fastställdes när det gäller översatta verk till 4 öre.

I proposition nr 62 angående vissa anslag till stöd åt konstnärlig, litterär och musikalisk verksamhet föreslås, att det belopp som av biblioteksersättningsmedel till originalförfattare utgår till författarfondens fria del höjs till 2¹/₂ öre per boklån och 10 öre för referensexemplar. Någon motsvarande höjning av ersättningen till översättare föreslås överraskande nog inte.

Det kan här vara fråga om ett förbiseende. Det kan också vara så, att man ansett att en nyinförd delpost inte omedelbart kan komma i fråga för höjning. Den omständigheten, att översättarna mycket sent tillerkänts ersättning för biblioteksutlåningen, kan emellertid inte rättvisligen tas till intäkt för att de i fortsättningen skall behandlas sämre än originalförfattarna. Den införda principen, att översättarna skall få en med originalförfattarna likvärdig andel i fondens medel för litteraturens och skriftställarskapets främjande, bör inte lämpligen nu frångås.

Det bör i detta sammanhang understrykas, att de kvalificerade översättarnas uppgift i svensk språkvård och i förmedlandet av litterär upplevelse är mycket viktig. Svenska folket läser översättningar i nästan lika stor utsträckning som svenska original, och den stora utländska litteraturen läses till övervägande del i översättning. Det bör också starkt understrykas, att översättarnas upphovsrätt till sina översättningar ännu inte erkänts av bokförläggarna, vilket innebär att en översättning betraktas som ett engångsuppdrag och att royalty inte utgår till översättarna. En översättning, den må vara aldrig så konstnärlig och aldrig så avgörande för ett verks försäljning, ger därför sin upphovsman en mycket ringa timpenning.

Författarfondens medel utgör för närvarande den enda möjligheten att hjälpa kvalificerade översättare att under rimliga ekonomiska villkor utöva

sitt yrke. De ca 200 000 kronor, som innevarande budgetår står till förfogande för detta ändamål, är emellertid helt otillräckliga för att ha kulturpolitisk betydelse. En höjning till 2 1/2 öre per boklån och 10 öre per referensexemplar, motsvarande ett årligt anslag till författarfonden av ca 500 000 kronor, skulle revolutionera läget för översättningsverksamheten, möjliggöra en aktiv kulturpolitik på detta försummade område och — i sista hand — få betydelse för översättarnas ansträngningar att hos bokförläggarna skapa respekt för upphovsrättsliga principer när det gäller översättningar.

Under hänvisning till ovanstående hemställs,

att riksdagen ville besluta att som ersättning för utlåning genom bibliotek skall till Sveriges författarfonds s. k. fria del utgå 2 1/2 öre per lån av översatt verk och 10 öre per referensexemplar av översatt verk.

Stockholm den 4 april 1962

Birger Andersson
